

George Plastara
profesor la Universitatea din București

Manual de Drept internațional public

cuprinzând și o expunere a conflictelor de legi
(Drept internațional privat)

Ediție îngrijită și cuvânt înainte de
prof. univ. dr. Vasile Val Popa

Editura All Beck București 2004

TABLA DE MATERII

<i>Cuvânt înainte</i>	V
<i>Prefață</i>	VII

DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC

INTRODUCERE.....	1
Planul general al cursului.....	17

PARTEA I

DESPRE PERSOANELE DE DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC

CAPITOLUL I. STATELE	21
Secțiunea I. Însușirile cerute pentru a fi persoană de drept al ginților.....	21
Secțiunea a II-a. Despre recunoașterea ca stat	25
CAPITOLUL II. DESPRE DIFERITELE MODURI DE CONSTITUIRE ALE STATELOR ȘI DESPRE INFLUENȚA LOR ASUPRA CAPACITĂȚII INTERNAȚIONALE.....	28
Clasificarea statelor.....	28
Secțiunea I. state supuse regimului de neutralitate perpetuă.....	29
Secțiunea a II-a. Despre statul simplu și despre asociațiunile între state	30
Secțiunea a III-a. statele în raport cu suveranitatea. Incapacitatea statelor	35
CAPITOLUL III. MODUL ÎN CARE SE FORMEAZĂ ȘI DISPAR STATELE.....	42
Secțiunea I. Despre formațiunea statelor	42
Secțiunea a II-a. Teoriile care au prezidat la formațiunea statelor	43
Secțiunea a III-a. Despre disparițiunea statelor.....	45
CAPITOLUL IV. DESPRE PERSOANELE DE DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC, ALTELE DECÂT STATELE. PAPALITATEA ÎN DREPTUL GINȚILOR.....	46
Secțiunea I. Istoricul Puterii Papale	47
CAPITOLUL V. SOCIETATEA NAȚIUNILOR.....	51
Secțiunea I. Definiția și istoricul Societății Națiunilor	51
Secțiunea a II-a. Constituirea Societății Națiunilor.....	52
Secțiunea a III-a. Organele Societății Națiunilor	53
Secțiunea a IV-a. Rolul Societății Națiunilor.....	56
Secțiunea a V-a. Limitarea armamentului.....	56
Secțiunea a VI-a. Protecțiunea minorităților.....	59

CAPITOLUL VI. INSTITUȚIUNILE CREATE PE LÂNGĂ SOCIETATEA NAȚIUNILOR.....	64
Secțiunea I. Despre Curtea Permanentă de Justiție Internațională.....	64
Secțiunea a II-a. Biroul Internațional al Muncii.....	66

PARTEA A II-A DESPRE DREPTURILE ȘI DATORIILE STATELOR

GENERALITĂȚI.....	71
CAPITOLUL I. DREPTURILE STATELOR.....	73
Secțiunea I. Dreptul de conservare	73
Secțiunea a II-a. Dreptul de dezvoltare	74
Secțiunea a III-a. Dreptul de comerț și de comunicație internațională.....	75
Secțiunea a IV-a. Dreptul de independență.....	75
Secțiunea a V-a. Dreptul de suveranitate	76
CAPITOLUL II. DATORIILE JURIDICE ALE STATELOR	80
Secțiunea I. Datoria de respect.....	80
Secțiunea a II-a. Datoria de a ocroti pe străinii care se află pe teritoriul străin	81
Secțiunea a III-a. Datoria de neintervențiune.....	82
CAPITOLUL III. LIMITĂRILE ADUSE DREPTURILOR NATURALE ALE STATELOR	84
Secțiunea I. Restricțiunile de ordine obicinuielnică: exteritorialitatea.....	84
Secțiunea a II-a. Restricțiunile de ordine internațională: servituțile	85

PARTEA A III-A DESPRE BUNURI ȘI DESPRE ÎNTINDEREA SUVERANITĂȚII STATELOR

CAPITOLUL I. DESPRE SUPRAFETELE TERESTRE	89
Secțiunea I. Modurile de achizițiune neconvenționale	91
Secțiunea a II-a. Modurile convenționale de dobândire a suveranității asupra unui teritoriu.....	92
CAPITOLUL II. MĂRILE.....	95
Secțiunea I. Despre marea liberă	95
Secțiunea a II-a. Despre marea teritorială.....	96
Secțiunea a III-a. Despre mările restrânse, închise și despre strâmtoari și canale	98
CAPITOLUL III. DESPRE SUPRAFETELE FLUVIALE	102
Secțiunea I. Dunărea	103
Secțiunea a II-a. Regimul celorlalte fluvii internaționale.....	104
CAPITOLUL IV. DOMENIUL AERIAN	106
CAPITOLUL V. DESPRE NAVE.....	108
Secțiunea I. Navele de război.....	108
Secțiunea a II-a. Navele de comerț	110
Secțiunea a III-a. Condițiunea navelor în plină mare și în porturile străine	111
Secțiunea a IV-a. Restricțiunile aduse principiului de independență al navelor.....	112

DESPRE RELAȚIUNILE NORMALE ÎNTRE STATE

CAPITOLUL I. DESPRE ORGANELE DE REPREZENTARE INTERNĂȚIONALĂ.....	117
Secțiunea I. Capul statului	117
Secțiunea a II-a. Agenții diplomatici	120
Secțiunea a III-a. Consulii sau agenții externi de administrare.....	128
CAPITOLUL II. DESPRE TRATATELE INTERNAȚIONALE	135
Secțiunea I. Despre condițiile de validitate.....	136
Secțiunea a II-a. Despre modul cum se alcătuiesc tratatele	138
Secțiunea a III-a. Despre efectele tratatelor	140
Secțiunea a IV-a. Cum iau sfârșit tratatele.....	141
CAPITOLUL III. NOILE TRATATE DE PACE.....	144
Secțiunea I. Studiu asupra tratatului de la Versailles.....	144
Secțiunea a II-a. Reparațiunile și planul Dawes.....	147
Secțiunea a III-a. Tratatul de pace de la Saint-Germain	150
Secțiunea a IV-a. Tratatul de pace de la Neuilly.....	152
Secțiunea a V-a. Tratatul de pace de la Trianon	152
Secțiunea a VI-a. Tratatul de pace cu Turcia	153
Secțiunea a VII-a. Tratatul de alianță, pactele de neagresiune și de arbitraj ...	154
Secțiunea VIII-a. Acordurile de la Locarno.....	161

**PARTEA A V-A
CONFLICTELE INTERNAȚIONALE**

CAPITOLUL I. DESPRE LITIGIILE INTERNAȚIONALE ȘI MIJLOACELE LOR DE SOLUȚIONARE.....	167
Secțiunea I. Priviri asupra dreptului internațional al războiului	171
Secțiunea a II-a. Reglementarea internațională a războiului	171
Secțiunea a III-a. Noțiunea statului agresor	174
CAPITOLUL II. DESPRE OCUPATIO BELLICA.....	175
Secțiunea I. Situațiunea juridică și politică a ocupantului	176
Secțiunea a II-a. Influența ocupațiunii asupra regimului constituțional	177
Secțiunea a III-a. Cum se exercită de ocupant prerogativele puterii executive?180	
Secțiunea a IV-a. Administrarea justiției sub ocupațiune	181
CAPITOLUL III. DESPRE RECHIZIȚIUNI ȘI CONTRIBUȚIUNI.....	186
Secțiunea I. Care este fundamentul dreptului de rechizițiune recunoscut ocupantului	186
Secțiunea a II-a. Cum se fac rechizițiunile de către ocupant	187
Secțiunea a III-a. Rechizițiunile din punct de vedere al obiectului lor	188
Secțiunea a IV-a. Cari sunt condițiunile extrinseci ale rechizițiunii?	189
Secțiunea a V-a. Despre contribuțiuni	189
Secțiunea a VI-a. Avea ocupantul dreptul să emită bilete de bancă în România? ...	190
CAPITOLUL IV. LEGILE RĂZBOIULUI PRIVITOARE LA PROPRIETATE.....	193
Secțiunea I. Proprietatea particulară	193
Secțiunea a II-a. Proprietatea statului	195

CAPITOLUL V. DESPRE AVERILE ÎNAMICE.....	200
Secțiunea I. Noțiuni generale privitoare la sechestrarea și lichidarea bunurilor supușilor statelor foste inamice.....	200
Secțiunea a II-a. Câteva din principalele dispozițiuni ale tratatelor privitoare la lichidarea averilor inamice.....	202
Secțiunea a III-a. Legiuirea română privitoare la lichidarea bunurilor supușilor statelor foste inamice.....	204
Secțiunea IV-a. Cine este considerat supus inamic după tratatele de pace și după legile române.....	209
CAPITOLUL VI. CHESTIUNEA OPTANȚILOR MAGHIARI ȘI REFORMA AGRARĂ DIN TRANSILVANIA.....	212
Secțiunea I. Pretențiunile optanților unguri relativ la îndemnizările și plățile exproprierii.....	214
Secțiunea a II-a. Procesul optanților maghiari în fața Tribunalului arbitral mixt româno-ungar de la Paris.....	215
CAPITOLUL VII. CONSIDERAȚIUNI ASUPRA RĂZBOIULUI CONTINENTAL.....	217
Secțiunea I. Dreptul și datoriile față de persoana înamicului.....	218
CAPITOLUL VIII. DEOSEBIREA ÎNTRE RĂZBOIUL CONTINENTAL ȘI RĂZBOIUL MARITIM.....	221
CAPITOLUL IX. CONVENȚIUNEA DE LA GENEVA ȘI RĂZBOIUL MARITIM.....	224
CAPITOLUL X. RĂZBOIUL MARITIM.....	225
Secțiunea I. Mijloacele pentru distrugerea înamicului.....	225
CAPITOLUL XI. NEUTRALITATEA ÎN RĂZBOIUL MARITIM.....	227
Secțiunea I. Comerțul statelor neutre.....	228
Secțiunea a II-a. Determinarea naționalității vasului.....	228
Secțiunea a III-a. Restricțiunile aduse comerțului neutrilor pe mare.....	229
Secțiunea a IV-a. Dreptul de vizită.....	230
CAPITOLUL XII. CORSA.....	232
CAPITOLUL XIII. RĂZBOIUL MARITIM. PRIZELE MARITIME.....	233
Secțiunea I. Dreptul de captură maritimă.....	233
Secțiunea a II-a. Soluțiunea juridică a problemei.....	235
Secțiunea a III-a. Cele două decrete-legi în România privitoare la materia prizelor maritime.....	238
Secțiunea IV-a. Soluțiunea politică a problemei.....	240
Secțiunea a V-a. Tribunalele naționale și Curtea Internațională de prize maritime de la Haga.....	241
Secțiunea a VI-a. Curțile de prize maritime și jurisdicțiunea lor.....	245
CAPITOLUL XIV. RĂZBOIUL AERIAN.....	247
Secțiunea I. Întrebuințarea aeronavelor în scop de distrugerii și război.....	247
Secțiunea a II-a. Reglementarea acțiunii aeronavelor în luptele aeriene.....	248
Secțiunea a III-a. Dreptul beligeranților împotriva aeronavelor.....	249
CAPITOLUL XV. SFÂRȘITUL RĂZBOIULUI.....	250
Secțiunea I. Pacea.....	250

INTRODUCERE.....	253
CAPITOLUL I. REGULILE GENERALE ALE TEORIEI CONFLICTULUI DE LEGI.....	260
Secțiunea I. Expunerea istorică a teoriei conflictelor de legi.....	260
Secțiunea a II-a. Caracterele doctrinei italiene a statutelor.....	261
Secțiunea a III-a. Teoria franceză a statutelor.....	262
Secțiunea a IV-a. Teoria statutară olandeză.....	265
Secțiunea a V-a. Despre sistemele moderne.....	265
CAPITOLUL II. SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR DE LEGI DE CĂTRE CODUL CIVIL.....	268
CAPITOLUL III. DESPRE LEGILE DE ORDINE PUBLICĂ ÎN MATERIE INTERNAȚIONALĂ.....	270
CAPITOLUL IV. DESPRE CONFLICTUL DE LEGI ÎN MATERIE DE BUNURI. CONFLICTUL ÎNTRE LEGILE ROMÂNE ȘI STRĂINE PRIVITOARE LA BUNURI.....	272
CAPITOLUL V. DESPRE LEGILE REFERITOARE LA STAREA CIVILĂ ȘI CAPACITATEA PERSOANEI.....	274
Secțiunea I. Legile de stare și capacitate pentru români în străinătate.....	274
Secțiunea a II-a. Legea de stare și capacitate pentru străini în România.....	275
CAPITOLUL VI. DESPRE APLICAȚIUNILE LEGII GENERALE A STĂRII PERSOANELOR ÎN RAPORTURILE DE FAMILIE.....	277
Secțiunea I. Căsătoria.....	277
Secțiunea a II-a. Desfacerea căsătoriei.....	278
Secțiunea a III-a. Filiațiunea.....	279
Secțiunea a IV-a. Copilul natural.....	280
Secțiunea V-a. Adopțiunea.....	282
CAPITOLUL VII. DESPRE INCAPACITĂȚI.....	283
CAPITOLUL VIII. DESPRE ACTELE JURIDICE.....	285
Secțiunea I. Capacitatea persoanelor.....	285
Secțiunea a II-a. Forma actelor juridice.....	287
Secțiunea a III-a. <i>Locus regit actum</i> , ca regulă facultativă.....	289
Secțiunea a IV-a. Dacă regula <i>locus regit actum</i> este imperativă.....	291
Secțiunea a V-a. Despre actele făcute în România de străini.....	292
CAPITOLUL IX. DESPRE EFECTELE ȘI INTERPRETAREA ACTELOR JURIDICE CARE INTERESEAZĂ PATRIMONIUL ȘI DESPRE APLICAȚIUNEA SPECIALĂ ÎN MATERIA REGIMULUI MATRIMONIAL.....	293
Secțiunea I. Regimul matrimonial din punct de vedere al dreptului internațional privat.....	294
CAPITOLUL X. DESPRE STINGEREA OBLIGAȚIUNILOR.....	296
Secțiunea I. Despre regimul ipotecar în dreptul internațional privat.....	296
CAPITOLUL XI. SUCCESIUNILE ȘI LIBERALITĂȚILE ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT.....	299
Secțiunea I. Despre competența judecătorească.....	299
Secțiunea a II-a. Despre conflictul legilor române cu cele străine.....	299

Secțiunea a III-a. Soluționarea în vechiul drept	300
Secțiunea a IV-a. Despre dreptul modern	301
Secțiunea a V-a. Succesiunile mobiliare în dreptul actual	302
Secțiunea a VI-a. Jurisprudența în materia succesorală a dreptului internațional privat	303
CAPITOLUL XII. DREPTUL SUCCESORAL AL STRĂINILOR	
ÎN DIVERSELE LEGISLAȚIUNI STRĂINE.....	305
Secțiunea I. Legislația franceză	305
Secțiunea a II-a. Diverse legislațiuni străine.....	306
CAPITOLUL XIII. DESPRE PRESCRIPTIUNE	308
CAPITOLUL XIV. DESPRE PROCEDURĂ ȘI PROBE.....	310
CAPITOLUL XV. INSTITUȚIA FALIMENTULUI ÎN DREPTUL	
INTERNAȚIONAL	311
CAPITOLUL XVI. CONFLICTELE DE ANEXIUNE.....	313

ADDENDA

PACTUL SOCIETĂȚII NAȚIUNILOR.....	317
Secțiunea I. Priviri istorice asupra Societății Națiunilor.....	317
Secțiunea II-a. Textul Pactului Societății Națiunilor	322
Secțiunea a III-a. Amendamentele la Pactul Societății Națiunilor.....	331
<i>Tabla alfabetică a chestiunilor cuprinse în acest manual</i>	<i>335</i>
<i>Tabela alfabetică a teoriei conflictelor de legi</i>	<i>341</i>
<i>Tablouri sinoptice</i>	<i>345</i>

Membrii care constituie comunitatea internațională¹ sunt persoane morale de drept internațional. Acestea sunt de două feluri: unele sunt persoane morale ale dreptului internațional public cum sunt statele, altele sunt persoane de creațiune artificială cum sunt Papalitatea și Societatea Națiunilor.

Ne vom ocupa în primul rând despre persoanele morale ale dreptului internațional public, care sunt *statele*.

CAPITOLUL I STATELE

Secțiunea I. Însușirile cerute pentru a fi persoană de drept al ginților

Pentru ca un stat să se bucure de calitatea de persoană morală de drept internațional, trebuie să întrunească următoarele două condițiuni organice:

- prima condițiune cerută e să existe un stat;
- a doua condițiune este ca acel stat să aibă folosința exterioară a suveranității.

După unii autori, s-a susținut că determinarea acestor caractere nu aparține dreptului internațional, ci ramurii dreptului public intern. Acest mod de a privi chestiunea, nu este admis de majoritatea autorilor de drept internațional, care sunt unanimi a recunoaște că dreptul internațional nu se poate dezinteresa de noțiunea statului, fiindcă dreptul internațional are ca obiect de a determina relațiunile statelor între ele și fiindcă condițiunea de a fi un stat este primordială și de esența personalității internaționale se impune să cunoaștem ce este statul.

§1. *Definițiunea statului și elementele constitutive ale statului.* Statul este o comunitate de indivizi organizată independent, stabilită pe un teritoriu determinat, în mod permanent, bucurându-se de dreptul de a hotărî în mod suveran, dacă nu asupra totalității intereselor ei, cel puțin în parte.

După cum reiese din această definițiune, în noțiunea de stat apare în primul rând un element *societății*: statul fiind o reuniune de indivizi, ceea ce nu implică nici comunitatea de rasă, limbă sau religie.

¹ Comunitatea internațională apare ca o societate organizată, prin voința statelor care o alcătuiesc.

Un al doilea element, care intră în sfera statului, este de natură *geografică*. Trebuie să existe un raport bine stabilit și în mod permanent între grupul social și suprafața teritorială. Teritoriul este elementul geografic al statului. El constituie elementul material al statului. Nu este însă necesar ca acel teritoriu să prezinte mare însemnătate, e suficient ca el să existe. Sunt autori care au negat necesitatea teritoriului. Credem totuși că teritoriul este un element organic al statului fără de care acesta nu poate să fie subiect de drept internațional. Existența teritoriului constituie pentru un stat mijlocul de a avea o aparență exterioară și o individualitate concretă.

Al treilea element care intră în noțiunea de stat este de natură *politică*. Acest element politic constă în aceea că presupune existența unui guvern regulat.

În adevăr, statul nu poate exista fără o organizațiune interioară. Statul este o comunitate organizată, în care ordinea este asigurată prin instituțiuni superioare indivizilor, care compun gruparea socială.

Dintre toate acestea guvernul este ruajul esențial al mecanismului politico-social și el corespunde unei îndoite necesități.

În primul rând, din punct de vedere constituțional, guvernul este factorul indispensabil pentru înfăptuirea ordinii juridice într-un stat, chiar în cazul când acesta ar fi redus de o simplă funcțiune executivă. În al doilea rând, din punct de vedere internațional, el corespunde nevoii bine simțite ce o au statele de a se servi de persoane fizice, ca organe de reprezentare internațională în relațiunile lor mutuale.

Aceste persoane fizice sunt: Capul Statului, agenții diplomatici, agenții de administrație internațională, corpul consular etc.

Un al patrulea element ce implică noțiunea de stat este ideea unei comunități independente care n-are deasupra ei o autoritate superioară. Acest al patrulea element prezintă o deosebită importanță din punct de vedere internațional, căci numai o atare comunitate care se va găsi în această situațiune față de celelalte state va putea să se considere ca un stat independent și complet suveran.

Statul apare deci ca o grupare înzestrată cu suveranitate.

Suveranitatea este după doctrina tradiționalistă considerată ca adevărata și esențiala caracteristică a statului.

§2. *Suveranitatea* este calitatea inerentă statului de a hotărî ca stăpân, în virtutea unui drept propriu, asupra celor ce el consideră a fi interesele sale și tot deodată acea proprietate de a găsi în el însuși acțiunile necesare pentru înfăptuirea intereselor lor.

Reiese din această definițiune că suveranitatea este o noțiune complexă, care cuprinde în același timp ideea de voință și de putere.

Această definițiune datează de la teoreticienii veacului al XVI-lea și al XVII-lea și are marele avantaj că ea conține întreaga serie de particularități pe care publiciștii moderni le-au despărțit de suveranitate, pentru ca să facă să reiasă mai bine diferitele caracteristici ale acesteia.

Din definițiunea de mai sus se desprinde ideea unei voințe care acționează fără control și fără răspundere către un superior și tot de acolo a fost luată și ideea unui drept propriu, în virtutea căruia statul deține prerogativele sale, căci nu este exact a

spune că statul deține aceste drepturi în virtutea unor concesiuni, deși din acest punct de vedere unii publiciști au susținut că statul este mai mult o comunitate autonomă, decât o comunitate suverană.

În limbajul internațional însă, noțiunea de stat și aceea de putere sunt sinonime, din cauză că ideea de stat cuprinde și aceea de putere, în virtutea căreia, statul își realizează interesele sale și această putere este suveranitatea sau puterea suverană care rezidă în colectivitate.

A doua condițiune, pentru ca să existe o persoană morală de drept internațional public, este ca statul să fie în situațiunea de a putea să întrețină relațiuni cu celelalte state din comunitatea internațională.

Trebuie ca statul să aibă aptitudinea de a fi subiect de drepturi și datorii, pentru a fi o persoană susceptibilă de o activitate internațională. Cu alte cuvinte, suveranitatea exterioară este a doua condițiune cerută pentru existența unui stat în comunitatea internațională.

Trebuie ca statul să fie suveran, adică să posede dreptul propriu: *ius proprium* de a hotărî ca stăpân asupra tuturor intereselor sale, fie de ordin intern, fie privitoare la chestiunile sale externe, de aceea și noțiunea de suveranitate apare sub un îndoit aspect: suveranitatea internă și suveranitatea externă.

§3. *Suveranitatea internă*, este dreptul statului de a gira fără control și fără răspundere către o autoritate superioară interesele sale interne.

Această suveranitate se manifestă printr-o serie de prerogative ale statului, dintre care cele mai principale sunt: dreptul de legislațiune, dreptul de jurisdicțiune și dreptul de administrațiune.

§4. *Suveranitatea externă*, este dreptul statului de a gira interesele sale externe hotărând asupra lor.

Numai statele care au folosința suveranității sale exterioare pot fi persoane ale dreptului ginților.

Suveranitatea exterioară comportă un anumit număr de prerogative care constituie capacitatea internațională, adică aptitudinea de a avea drepturi și datorii, de a se folosi și a le exercita în relațiunile ce le întrețin cu celelalte state, persoane de drept internațional public.

Prerogativele unui stat suveran sunt următoarele:

a) *dreptul de legațiune*, adică dreptul de a intra în legături cu celelalte state, de a se servi de organe de reprezentare internațională ca agenții diplomatici și consulari. Acest drept este de două feluri: *activ* și *pasiv*.

Dreptul de legațiune *activ* constă în prerogativa pentru un stat de a stabili raporturi internaționale cu orișice stat, de a primi și acredita agenți diplomatici pe lângă celelalte state.

Dreptul de legațiune *pasiv* este dreptul statului de a primi numai agenții diplomatici ai celorlalte state;

b) *dreptul de protecțiune* al naționalilor în străinătate, apare ca a doua prerogativă a statului și implică pe acela al reprezentanților diplomatici și consulari;

c) *dreptul de negociere* și de a încheia tratate și convențiuni internaționale;

d) *dreptul de a declara război*, adică dreptul de a întrebuiți în caz de conflict cu alt stat mijloace de constrângere violente, organizate de însuși dreptul internațional public.

Acestea sunt prerogativele suveranității externe ale statelor și este locul să remarcăm că existența normală a unui stat este condiționată de folosința suveranității sale interne și externe.

Ca persoană a dreptului ginților, statul trebuie să aibă suveranitatea exterioară. Se poate însă întâmpla ca un stat să se găsească într-o situație în care această suveranitate să se exteriorizeze [fie] numai în parte, fie în totalitatea ei. Din acest punct de vedere deosebim mai multe categorii de state:

a) *state care au deplină suveranitate*, adică dotate cu puterea de a decide liber în virtutea unei autorități proprii și a dispune de interesele lor. Aceste state sunt persoane care se bucură de o deplină capacitate în dreptul ginților și care este o condițiune normală a statelor, regula în constituirea acestora. Condițiunea aceasta, care constituie calitatea de drept comun, se presumează;

b) *state semi-suverane*, sunt persoane ale dreptului ginților care se bucură de o capacitate necompletă, cu deosebire de statele suverane care au completa lor capacitate. statele semi-suverane au în principiu facultatea de a dispune de interesele lor interne; în ceea ce privește interesele lor externe, această categorie de state are numai folosința, nu și liberul exercițiu al lor. Aceste state pot fi asemănată cu incapabilii, pentru dreptul internațional. Din această categorie fac parte toate statele supuse unui protectorat;

c) *state care nu mai sunt susceptibile de a avea interese externe*. Aceste state nu pot fi considerate ca atare din punct de vedere al dreptului ginților, decât numai în raport cu dreptul public. Astfel sunt statele care intră într-o confederațiune sau în compunerea unui stat federal.

Din cele expuse mai sus, rezultă că suveranitatea apare ca o notă esențială a personalității statelor. De aceea grupări și nucleuri rudimentare de indivizi încă în stare de barbarie, ca și coloniile statelor, nu pot să figureze ca persoane de drept al ginților. Chiar și coloniile britanice, care se bucură de puterea de a gira afacerile externe și de a se administra, precum sunt bunăoară dominioanele Canadei, Indiei etc., nu au în realitate decât o autonomie. Metropola le-a făcut o simplă concesiune și din punct de vedere al dreptului ginților aceste colonii nu se pot bucura de o personalitate distinctă de aceea a Metropolei; ele nu sunt state. De asemenea, nu pot constitui personalități ale dreptului internațional acele grupări naturale care se stabilesc între indivizii de aceeași origine, de aceeași tradițiune, moravuri, naționalitate, limbă și aspirațiuni, care constituie o *națiune*.

§5. *Deosebirea între națiune și stat*. Statul și națiunea sunt două noțiuni bine distincte. statul implică ideea unei legături *politice*, pe când națiunea ideea unei legături mai mult *morale*. Poate foarte bine să existe un stat fără o națiune unitară corespunzătoare, așa era fosta împărăție Austro-Ungaria, care era un stat, dar care nu era o națiune, ci un stat poliglot. Poate să fie și invers: o națiune să existe fără un stat. Așa a fost națiunea poloneză până în 1918 și cea cehoslovacă, care existau numai ca națiuni, fără a forma și state independente și suverane.

Pentru ca națiunea să constituiască o persoană a dreptului internațional trebuie ca ea să se concretizeze sub formă de stat, căci se poate întâmpla ca membrii unei națiuni să fie răspândiți în mai multe state, cum era cazul națiunii române înainte de războiul pentru întregirea Neamului, fără ca aceștia să nu formeze o persoană de drept al ginților.

O teorie, care și-a făcut loc încă din vremea marii Revoluțiuni franceze și care este cunoscută sub denumirea de „Teoria Naționalităților”, susține că națiunile, adică acele grupări naturale întemeiate pe comunitatea de rasă, limbă și naționalitate etnică, trebuie considerate ca persoane de drept internațional public și că tendința manifestă este de a modela grupările politice, adică statele, după cele naturale.

Teoria aceasta a fost însă viu combătută, susținându-se dimpotrivă că este contrarie concepțiunilor pozitive ale statului, după care națiunea nu poate fi considerată ca persoană a dreptului ginților, când aceasta se înfățișează sub forma unei grupări naționale de indivizi având aceeași identitate de rasă, naționalitate și limbă, întrucât ea nu este un stat încheiat politicește.

Secțiunea a II-a. Despre recunoașterea ca stat

Un stat constituit numai cu condițiunea de folosință și de exercitare liberă a suveranității sale exterioare se poate numi o persoană morală a dreptului ginților.

Formațiunea sau aparițiunea unui stat nou trebuie să fie constatată și recunoscută și de către comunitatea internațională a statelor. Această constatare de fapt, care e opera statelor ce fac parte din comunitatea internațională, se efectuează sub forma unei manifestări de voință, printr-un act solemn care este *recunoașterea*, atributivă de personalitate.

A recunoaște un stat însemnează a constata în mod solemn că noua grupare politică constituie o persoană care se bucură de capacitatea dreptului internațional public și că acel stat va fi considerat și tratat ca un membru al comunității internaționale. În genere, recunoașterea are loc în urma unor acorduri și demersuri provocate de statul care vrea să o obțină de la guvernele celorlalte state.

Sunt cazuri când recunoașterea unui stat nou nu poate să se producă. În cazul când lupta intestine continuă în interiorul unui stat, un act de recunoaștere din partea unui stat oarecare, a guvernului resurecților ar fi mai mult o intervențiune în afacerile interne din partea aceluia stat. Un stat nou trebuie recunoscut când guvernul său și-a câștigat stabilitatea când el este temut înăuntru și respectat în afară se impune ca o datorie recunoașterea aceluia guvern și implicit a noului stat.

§1. *Forma recunoașterii.* Recunoașterea unui stat poate fi expresă sau tacită.

Recunoașterea expresă este aceea care reiese dintr-o declarație formală, făcută cunoscută fie în mod colectiv de către puteri, fie inserată într-un act diplomatic sau prevăzută într-o clauză a unui tratat care poate avea ca obiect altul decât recunoașterea noului stat. Recunoașterea poate fi colectivă sau individuală.

O recunoaștere se numește *individuală* când ea emană de la un singur stat și se zice că este *colectivă* când e declarația mai multor state întrunite într-un congres sau

conferință. Recunoașterea rezultă deci dintr-un act diplomatic elaborat la o conferință sau congres, cum a fost de exemplu recunoașterea Greciei în 1829 prin tratatul de la Adrianopole sau protocolul de la Londra din 3 Februarie 1830 care conține recunoașterea colectivă a Belgiei făcută de cele cinci mari puteri europene: Anglia, Austria, Franța, Prusia și Rusia, care compuneau pentarchia internațională.

De asemenea recunoașterea poate fi făcută individual, adică de fiecare stat în parte. Astfel Turcia recunoscuse Grecia în 1832. Belgia declarată independentă în 1831 n-a fost recunoscută de Olanda decât în 1839.

La recunoașterea statelor și guvernelor lor sunt criteriile. Atât timp cât guvernul nu este constituit în interior într-o formă definitivă, atâta vreme cât lupta continuă între partide pentru hegemonia politică, recunoașterea nu poate să aibă loc, căci ar fi o adevărată intervențiune. Astfel, recent guvernul Republicilor Sovietice Ruse a fost recunoscut *de iure*, în 1924, de către Marea Britanie, Franța și Italia. Până când guvernul bolșevic a lui Lenin și Trozky nu și-a găsit stabilitatea, Rusia n-a fost recunoscută în forma ei actuală.

Recunoașterea tacită este aceea care rezultă din acte materiale săvârșite de unul sau mai multe state, care fac parte din comunitatea internațională, din care se poate deduce voința manifestă de a considera noul stat ca o persoană juridică de drept internațional.

Astfel, o recunoaștere tacită are loc prin acreditarea și primirea de agenți diplomatici, prin încheierea unui tratat de amicitie, prin începerea relațiilor de ordin politic sau economic sau prin reluarea negociațiilor cu reprezentanții autorizați ai noului guvern sau stat. Așa că, acceptând tratative și intrând în parlamentări se recunoaște tacit statul. De exemplu: statele care au participat la conferințele din martie și aprilie 1922 de la Genova și de la Haga și care au intrat în tratative cu reprezentanții Rusiei sovietice au recunoscut în mod tacit Uniunea Republicii Sovietelor Socialiste.

Fie expresă, fie tacită, recunoașterea nu are decât o aplicațiune relativă, căci ea nu poate fi opusă decât statelor care au participat la conferință sau congres, unde au recunoscut noul guvern sau stat. Față de acestea din urmă, noul stat nu poate invoca decât cel mult un precedent.

§2. *Caracterele juridice sub care se prezintă recunoașterea.* O teorie – care și-a făcut drum în diplomația europeană din prima jumătate a secolului al XIX-lea – consideră recunoașterea ca atributivă sau constitutivă de personalitate internațională și se susținea în această teză, ca alături de condițiunile organice pe care [ea] trebuie să le prezinte, mai era nevoie și de condițiunea recunoașterii, care rămâne astfel ca o condițiune grațioasă.

Credem că această teorie este eronată. Recunoașterea este numai o simplă constatare de fapt, efectuată în mod solemn, prin care se dovedește că statul întrunește toate caracterele constitutive ale personalității internaționale. Caracterul juridic al recunoașterii constă în aceea că actul este numai declarativ de personalitate, iar nu și un act constitutiv. Recunoașterea nu poate să creeze noul stat și calitatea sa de persoană de drept internațional, ea nu face decât să o constate.

Așadar, recunoașterea nu poate da loc la o situațiune nouă. Ca urmare, recunoașterea operează în mod retroactiv, adică efectele sale se produc din ziua în care formațiunea statului a fost un fapt îndeplinit.

Recunoașterea fiind o concesiune grațioasă a constatării unui fapt, reiese că ea este irevocabilă ca însuși faptul. Astfel, ea nu poate fi subordonată nici unei condițiuni, cum ar fi acordarea unor avantaje de ordin politic sau economic statelor care procedează la recunoașteri. De asemenea recunoașterea nu poate fi amânată pentru motive de oportunism politic sau din alte considerente.

De obicei, creațiunile noilor state sunt precedate de mișcări insurecționale, de războaie civile sau de independență, cazuri în care gruparea caută să se emancipeze, întâmpinând rezistența din partea statului care vrea să restabilească vechea stare de lucruri, împiedicând bunăoară o răsturnare a dinastiei, o nouă formă de guvernământ, o separațiune etc.

Statele care sunt chemate a recunoaște noul stat, trebuie să rămână câtva timp în expectativă, să observe dacă statul sau guvernul are stabilitatea și prestigiul necesare. Această putere de apreciere, în ceea ce privește acordarea recunoașterii, nu este lăsată cu totul la libera voință și la arbitrajul statului, căci statele prin acest act nu trebuie să fie conduse și influențate de simpatii politice și de interese economice, financiare, comerciale etc.

Singura chestiune care se pune este aceea de a ști, pentru comunitatea internațională, dacă gruparea nouă posedă virtual dreptul de a fi considerată ca o persoană de drept al ginților.

Recunoașterea politică a noului stat implică oare și recunoașterea personalității morale a acestuia?

Statul nou care a intrat în comunitatea internațională și care beneficiază de toate regulile dreptului internațional referitoare la organele de reprezentare, agenți diplomatici și consulari, fie la dreptul de război etc., impune oare ca statul să poată să exercite toate prerogativele sale pe teritoriul statului, care i-a acordat personalitatea morală, adică dreptul de a avea drepturi și datorii juridice ca și persoanele fizice?

Răspunsul e afirmativ, căci personalitatea unui stat nu poate fi produsul juxtaponerii a două personalități, ea este unică.

Persoana morală a statului nu este decât personalitatea acelu stat considerat din punctul de vedere al unor anumite manifestări ale sale.